

ІП НАПН України

Психолого-педагогічні чинники трансформацій освітнього процесу в умовах непередбачуваних змін

Підготувала: Данко А.Ю., науковий співробітник відділу економіки та управління загальною середньою освітою Інституту педагогіки НАПН України, аспірантка 2-го року навчання.

antoninadanko@gmail.com

ІП НАПН України

“Освіта — це шлях до стабільності в часи кризи.”

Війна створює значні загрози для емоційного та психологічного стану учнів, освітян, батьків.

В умовах кризової ситуації освіта стає важливим інструментом, що допомагає дітям відчувати стабільність та підтримку.

Сучасні зміни в освітньому процесі спрямовані на створення безпечного середовища, зниження рівня стресу серед дітей та подалання втрат у навчанні.

©ДАНКО А.Ю.

Тривожність, сенси, цінності

2023

2024

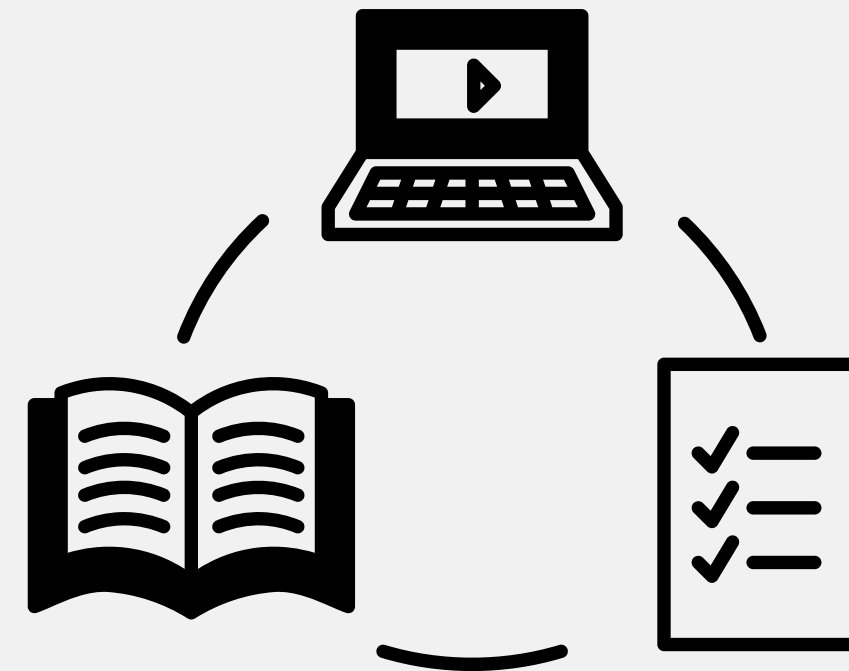
ІП НАПН України

Основні трансформаційні процеси в ЗЗСО

Дистанційне та змішане навчання

Психоемоційне навантаження

Зміна освітніх пріоритетів

ІП НАПН України

Трансформації освітніх пріоритетів

- ◆ **1. Від академічних результатів – до психоемоційного благополуччя**
- ◆ **2. Знання → Компетентності → Життестійкість**
- ◆ **3. Контроль → Підтримка**
- ◆ **4. Формальність → Гнучкість**
- ◆ **5. Ієрархія → Партнерство**
- ◆ **6. Місцева програма → Освіта без кордонів**

З початком війни в Україні освітні пріоритети зазнали суттєвих трансформацій, щоб відповісти на виклики часу та забезпечити збереження доступу до освіти, підтримку учасників освітнього процесу й розвиток життестійкості

ІП НАПН України

АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДТРИМКИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я

Ключові аспекти:

- 1. Вплив на дітей:** В умовах війни діти часто переживають травми, які можуть впливати на їх психічний стан, розвиток і навчання. Підтримка психологічного здоров'я допомагає їм впоратися з емоційними гойдалками, тривогою і страхами.
- 2. Соціальна адаптація:** Емоційно стійкі діти легше адаптуються до змін і викликів у житті. Психологічна підтримка сприяє розвитку навичок, необхідних для соціальної взаємодії і подолання труднощів.
- 3. Профілактика психологічних розладів:** Надання допомоги вчасно може запобігти розвитку серйозних психічних розладів, таких як депресія чи посттравматичний стресовий розлад (ПТСР). Це важливо для забезпечення здорового майбутнього дітей.
- 4. Збереження навчального процесу:** Психологічна підтримка сприяє підвищенню мотивації і уваги учнів, що позитивно впливає на їх навчання і успішність.
- 5. Створення безпечного середовища:** Психологічна підтримка допомагає створити безпечний і комфортний освітній простір, де діти можуть відкрито висловлювати свої переживання, що є важливим для їхнього розвитку.
- 6. Взаємозв'язок з фізичним здоров'ям:** Психічне здоров'я тісно пов'язане з фізичним. Стрес і тривога можуть призводити до різних фізичних проблем, тому підтримка психічного благополуччя є запорукою загального здоров'я.

ІП НАПН України

СУБ'ЄКТИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ

УЧНІ: СТРАХ, ДЕЗОРІЄНТАЦІЯ

ПЕДАГОГИ: ВИГОРАННЯ

БАТЬКИ: ЕМОЦІЙНА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ

АДМІНІСТРАЦІЯ: УПРАВЛІННЯ НЕВИЗНАЧЕНІСТЮ

Управлінські механізми підтримки

**Антикризове
управління**

Партнерська взаємодія

**СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ
ЗА УЧАСТІ ПСИХОЛОГІВ**

Виклики повоєнного відновлення

Дефіцит кадрів

Психотравматизація

**ПОТРЕБА В ОНОВЛЕННІ
ЗМІСТУ ОСВІТИ**

Науково-психологічні підходи

Теорія резильенсу та емоційного менеджменту

Пояснює здатність людей адаптуватися до стресових ситуацій і відновлюватися після них, керувати стресом. Вона підкреслює важливість підтримки та ресурсів для подолання труднощів, а також включає техніки релаксації, медитації та інші методи для зниження психоемоційного навантаження

Safe Schools Framework

Це підхід, який спрямований на створення безпечного та підтримуючого середовища для учнів і педагогів. Він включає заходи для забезпечення фізичної та емоційної безпеки в школах

ТЕРАПЕВТИЧНЕ НАВЧАННЯ

Це метод, який використовує терапевтичні техніки для підтримки учнів у навчальному процесі. Він може включати індивідуальні консультації, групову терапію та інші форми психологічної підтримки

Психолого-педагогічний супровід трансформацій

● ● ●

Моніторинг стану учасників освітнього процесу

Психологічна просвіта

Індивідуальний супровід учнів

Партнерська взаємодія в закладах освіти

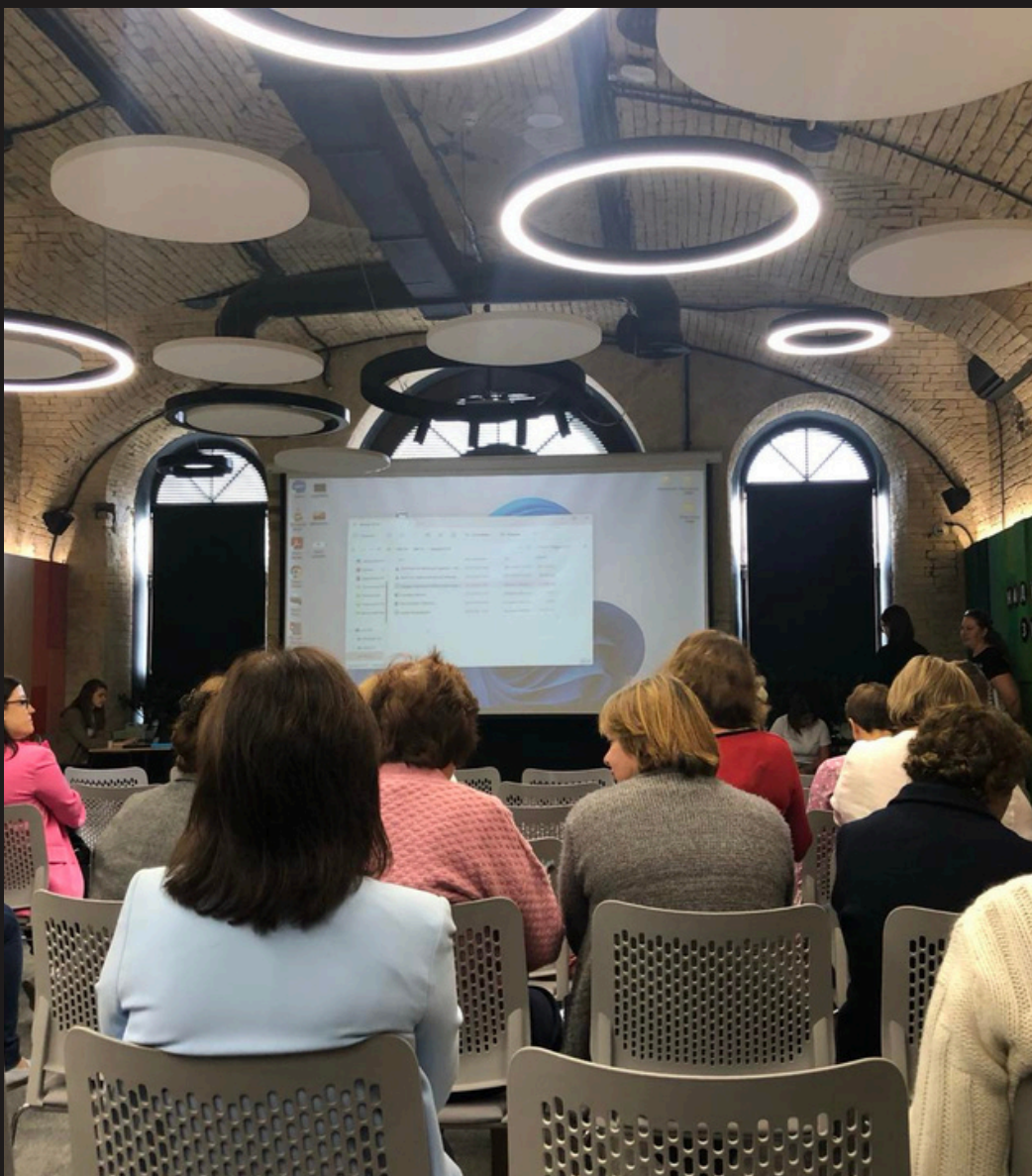
Партнерство між учнями, педагогами та батьками є ключовим ресурсом підтримки.

У статті “Психологічні аспекти партнерської взаємодії в закладах освіти у підручнику для керівника” описано психологічні аспекти, які сприяють зниженню рівня тривожності учнів.

- Суб'єкт-суб'єктні взаємини як основа партнерства.
 - Знання основ педагогічної психології.
 - Розвиток психологічної культури та емоційного інтелекту.
 - Психолого-педагогічна компетентність учасників освітнього процесу.
 - Дотримання принципів педагогіки партнерства (довіра, діалог, взаємоповага).
 - Орієнтація на творчий розвиток учнів.
 - Рівність прав, толерантність та повага до особистості дитини.
 - Створення сприятливого психологічного мікроклімату.
 - Підтримка партнерської співпраці вчителів, учнів та батьків.
- Систематичний психолого-педагогічний супровід учнів

Партнерство в освітньому процесі: психологічна підтримка та розвиток

У контексті освітніх закладів партнерство між учнями, педагогами та батьками реалізується як багаторівнева система підтримки, яка забезпечує оптимізацію психологічного комфорту. Згідно з дослідженнями, представленими в працях науковців Інституту педагогіки НАПН України, партнерська взаємодія сприяє зниженню тривожності серед учнів і формуванню їхньої емоційної стійкості. Крім того, впровадження трансформаційних процесів дозволяє інтегрувати методи психологічної підтримки в освітнє середовище, тим самим створюючи умови для всебічного розвитку учнів під час складних життєвих обставин.

Програми психологічної підтримки в закладах освіти

ППН (Better Learning Programme), Норвезька рада у справах біженців (NRC) в Україні

Міжнародна програма, яка спрямована на розвиток адаптивності учнів у складних умовах, навчання стратегіям подолання стресу, розвиток витривалості, здатність до саморефлексії та саморегуляції, що є надзвичайно важливими навичками для сучасного життя.

Програма підвищення кваліфікації з удосконалення навичок психологічної самопомоги

Розвиток психологічної стійкості вчительства та школярів, переселених з постраждалих від війни районів

Напрями трансформації в освіті

Важливу роль відіграють також програми трансформації освітнього середовища, метою яких є інтеграція методів психологічної підтримки безпосередньо в навчальний процес, що дозволяє створити умови для всебічного розвитку та підтримки учнів в непростих життєвих обставинах

Пріоритетні напрями трансформації в освіті, які найближчим часом будуть впливати на становлення системи освіти в Україні:

- онлайн-навчання та змішане навчання;
- неформальна освіта;
- хмарні технології;
- гейміфікація;
- віртуальна реальність, доповнена реальність,
- мобільні технології в навчанні;
- STEM-освіта; освітня робототехніка;
- 3D-технології;
- програмування або кодінг.

Діяльність Інституту педагогіки НАПН України в напрямку «Управління трансформаційними процесами у закладах загальної середньої освіти під час війни»

Розробка рекомендації щодо створення безпечного психоемоційного середовища

- Розробка науково-методичного забезпечення для шкіл
- Моніторинг та аналіз освітніх процесів в умовах війни
- Надання консультативної допомоги педагогам та управлінцям
- Проведено понад 30 вебінарів та онлайн-конференцій для освітян.
- Розроблено 15+ методичних рекомендацій з кризового управління.

Вплив на впровадження інновацій та цифрових технологій в освітній процес. Напрямки роботи

- Психологічна підтримка учасників освітнього процесу
- Організація дистанційного та змішаного навчання
- Розвиток цифрової компетентності педагогів
- Впровадження інноваційних технологій в освітній процес
- Співпраця з міжнародними організаціями та фондами.
- Проведено 1000+ індивідуальних консультацій для вчителів.

ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ СПРЯМОВАНИХ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ В ОСВІТІ

Дослідження та аналіз

- Вивчення потреб та проблем шкіл в умовах війни
- Аналіз ефективності різних форм навчання
- Розробка рекомендацій щодо покращення управління закладами освіти
- Опубліковано 20+ наукових статей та звітів за результатами досліджень.

Наукові праці, які стосуються теми форуму

- Данко, А. (2024). ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА УЧНІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ВАЖЛИВІСТЬ ДЛЯ ДІТЕЙ, ЯКІ ЗАЗНАЛИ ВТРАТ. Проблеми сучасного підручника, (33), 95–105. <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2024-33-95-105> Державно-громадське управління закладами загальної середньої освіти на засадах суб'єктної партнерської взаємодії : монографія [Електронне видання] / О. М. Онаць, І. В. Саух, Б. Г. Чижевський, Л. М. Попович, А. Ю. Данко. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 228 с. <https://doi.org/10.32405/978-966-983-484-3-2024-220>
- Онаць, О., & Данко, А. (2023). Психологічні аспекти педагогіки партнерської взаємодії в закладах освіти в підручнику для керівника. Проблеми сучасного підручника, (29), 172–184. <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2022-29-172-184>
- Петрук О., Алексеєнко Т., Барановська О., Липчевська І., Павлова Т. Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у початковій освіті: методичні рекомендації. Київ : Педагогічна думка, 2024. 50 с. <https://doi.org/10.32405/978-966-644-730-5-2024-51>
- Данко А.Ю. (2023). ЕМОЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТА РЕЗИЛЬЄНС ЯК ІНСТРУМЕНТИ СТВОРЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНО КОМФОРТНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ. ПЕДАГОГІЧНИЙ АЛЬМАНАХ, (54), 144-150. <https://doi.org/10.37915/ra.vi54.481r>
- Чижевський Б. Г. Вимоги законів щодо розвитку сфери науки та освіти. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том III: Констатації та діалоги в просторі науки та освіти : кол. моногр. / ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький. – Ужгород – Київ – Херсон : Посвіт, 2020. – С. 301–321. Навчально-методичний посібник з курсу «Інновації загальної середньої освіти в європейському та північноамериканському регіонах» підготовки докторів філософії спеціальностей 011 «Освітні, педагогічні науки», 013 «Початкова освіта», 014 «Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)» / Ін-т педагогіки НАПН України ; О. І. Локшина, О. З. Глушко, А. П. Джурило, С. М. Кравченко, О.О. Максименко, Н. В. Нікольська, О. М. Шпарик ; [наук. ред. О. І. Локшина]. – [Електронне видання]. – Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. – 120 с.
- Освітня сфера України: національні пріоритети, проблеми і перспективи: монографія. Серія «Наукова школа». / Топузов О.М. – Київ : Педагогічна думка, 2024 – 208 с.
- Онаць, О., & Данко, А. (2023). Психологічні аспекти педагогіки партнерської взаємодії в закладах освіти в підручнику для керівника. Проблеми сучасного підручника, (29), 172–184. <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2022-29-172-184> Данко, А. (2024). ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОПРОФІЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ГІМНАЗІЯХ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ. Проблеми сучасного підручника, (32), 83–94. <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2024-32-83-94> та ін.

Дякую за увагу!
